

การนำนโยบายการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไปบริหาร ศึกษาเฉพาะกรณี บ้านท่าลั้ง อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี

The Implementation of Sustainable Tourism Management Policy: A Case Study of Thalonk Community, Khongjiam District, Ubon Rajchathani Province

เฉลิมศรี ฤทธาภัย (Chalerm Sri Rittapai) ¹

¹ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การนำนโยบายการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไปใช้กับชนเผ่าบรูท่าลั้ง อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหลายประการได้แก่ (1) หน่วยงานที่นำนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐไปบริหารมีการกำหนดเป้าหมายหลายวัตถุประสงค์ ทำให้มีความขัดแย้งกัน เช่น นโยบายในการประเมินโฮมสเตย์ให้ได้มาตรฐานโฮมสเตย์ตามที่รัฐกำหนดไว้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่าบรูในเรื่องการนับถือผี ซึ่งตามธรรมเนียมวัฒนธรรมของชนเผ่าบรูนั้น หากผู้นำนโยบายดังกล่าวไปบริหารมีความเข้าใจและเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมให้คู่ขนานกันไปเพื่อไม่ให้วัฒนธรรมถูกลบเลือนหายไป เป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยากเข้าไปสัมผัส เห็นความแปลกที่ไม่เหมือนใครด้านวัฒนธรรมชนเผ่า (2) ด้านวิถีชีวิตชุมชนซึ่งอยู่ริมน้ำ จับปลาในแม่น้ำโขงเพื่อเป็นอาหารของชุมชน ได้เปลี่ยนไปเป็นการจับปลาเพื่อขายให้กับพ่อค้าคนกลางที่เข้ามารับซื้อถึงบ้านเพื่อนำไปขายในตัวอำเภอโขงเจียม (3) ภูมิปัญญาด้านการจักสาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจักสานกระบี่ข้าว หากเยาวชนรุ่นหลังไม่สืบทอดภูมิปัญญาดั้งเดิมไว้ในรูปแบบต่างๆ อาทิ การบรรจุภูมิปัญญาดังกล่าวไว้ในหลักสูตรท้องถิ่นก็จะทำให้ภูมิปัญญาด้านจักสานสูญหายไป (4) ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ทำให้ขาดการสานต่อภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่น (5) วัฒนธรรมที่ยังคงอยู่คือด้านภาษาเพราะยังมีการพูดภาษาบรูในหมู่บ้าน ซึ่งนับว่าเป็นเสน่ห์ดึงดูดให้กับนักท่องเที่ยวได้เข้าไปในพื้นที่

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชน, การอนุรักษ์วัฒนธรรมชนเผ่าบรู

Abstract

The implementation of sustainable tourism management policy in Bru tribe in Thalonk Community, Khongjiam District, Ubon Rajathani Province found that there were several factors affecting its success, which were (1) bureaucratic sectors implementing the government's tourism policies had too many targets to achieve which resulted in policy contradiction. For instance, the policy concerning homestay business appraisal to meet the government's standard affected the identity of Bru tribe, who believed in animism. If those who implemented tourism policies understood and saw the significance in conserving Bru traditions while executing such policies, these traditions would attract tourists to learn more about Bru tribal traditions; (2) there was a change in the riverside community's way of life. From small fishery along Khong River for household consumption in the past, now the fishery has become increasingly commercial. Fish were sold to middlemen, who once again sold the goods in the center of Khongjiam District; (3) Basketry knowledge, especially rice wicker basket, had continually received lesser attention. If such knowledge had not been conserved by the next generations, basketry knowledge might be lost for good; (4) labor migration to Bangkok resulted in the lack of people who would carry on the practice of local wisdom; (5) The remaining culture was the language since there was still the use of Bru dialect in the community. This was one of the charms that attracted tourists to visit the area.

Keywords : Sustainable Tourism, Local Wisdom, Change in the Community Way of Life, Bru Tribal Culture Conservation

บทนำ

จากการที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ได้แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติโดยจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบในการส่งเสริมการบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศตาม พ.ร.บ. นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555 แต่เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าว ประเทศไทยเผชิญกับสภาพปัญหาด้านวิกฤติทางการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ประชาชนก็ต้องได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีความสนใจเรื่องการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) เนื่องจากสภาวะปัจจุบันประเทศไทยได้รับผลพวงจากโครงการพัฒนาต่างๆที่รัฐกำหนดขึ้น อาทิ โครงการพัฒนาตามแผนพัฒนาแห่งชาติโดยเฉพาะช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 1-11 ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะประชาชนในชนบท ทำให้รัฐบาลต้องหันกลับมาทบทวนแผนพัฒนา ดังกล่าว โดยคำนึงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในสมัยของนายกรัฐมนตรี พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ แผนพัฒนาฉบับที่ 8 จึงเน้นการพัฒนาแบบเศรษฐกิจชุมชนพอเพียง และได้กำหนดนโยบายอยู่ดีมีสุขขึ้นในรัฐบาลนี้ ผลพวงจากการพัฒนาตาม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-11 ได้ส่งผลต่อการท่องเที่ยวไทยเป็นอย่างมาก ดังนั้นนโยบายการท่องเที่ยวในสภาวะปัจจุบันจึงควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นสำคัญ

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลัง การท่องเที่ยวนี้หมายถึง การจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย (เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย, 2557)

นอกจากนี้สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา (2549 : ไม่มีเลขหน้า) ให้นิยาม การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ และการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพแก่สมาชิกของสังคมอย่างเสมอภาคกันทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องอย่างชาญฉลาด ซึ่งจะต้องตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นภายใต้ขีดความสามารถที่ธรรมชาติจะรองรับได้ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ชนบทธรรมนิยมประเพณี ให้สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นนั้นไว้ให้นานที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้ง 3 ส่วนดังนี้

1. ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ในสภาวะปัจจุบัน สถานการณ์สิ่งแวดล้อมถูกทำลายจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการบริหารพัฒนาประเทศ ทุกภาคส่วนต้องตระหนัก

2. ความยั่งยืนของสังคมและวัฒนธรรม จากกระแสโลกาภิวัตน์ สังคมไทยได้รับผลกระทบจากกระแสวัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามา ผลกระทบจากกระแสดังกล่าว มีส่วนทำให้เอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมไทยเลือนหายไป จึงเป็นความพยายามที่ทุกภาคส่วนจะต้องอนุรักษ์และสืบสานไว้เพื่อความยั่งยืนต่อไป

3. ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ เมื่อมีการจัดการให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมก็จะส่งผลต่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจด้วย เรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจอย่างพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

สำหรับหน่วยงานที่นำนโยบายการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไปบริหารนั้น หน่วยงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานีเป็นหน่วยงานในพื้นที่ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณเป็นประจำจึงได้จัดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านท่องเที่ยวขึ้นทุกปี เพื่อมุ่งเน้นและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดให้มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานปลอดภัย ยั่งยืน โดยเน้นเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังได้วางหลักยุทธศาสตร์พัฒนาท่องเที่ยวจังหวัดไว้ 3 ด้าน คือ 1) เพิ่มความสามารถในการส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเลื่อมโทรม และพัฒนาความเข้มแข็งเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว 3) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนั้นหน่วยงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานียังมีการกิจในการประเมินโฮมสเตย์ (Home Stay) เป็นประจำทุกปี และได้มีโครงการพาหมู่บ้านที่ต้องการจัดทำโฮมสเตย์ (Home Stay) ไปศึกษาดูงานการจัดทำโฮมสเตย์ที่ได้มาตรฐานเพื่อเป็นตัวแบบในการจัดทำโฮมสเตย์ให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกับโฮมสเตย์ต้นแบบ คือโฮมสเตย์บ้านชะจอม ซึ่งอยู่ในพื้นที่ อบต.นาโพธิ์กลาง อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี ซึ่ง อบต.ดังกล่าวได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ตามตัวชี้วัด 10 ด้านคือ ที่พัก อาหาร ความปลอดภัย อธยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก รายการนำเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน การบริหารกลุ่มโฮมสเตย์ และการประชาสัมพันธ์

โฮมสเตย์ต้นแบบที่ 2 ได้แก่โฮมสเตย์บ้านประอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี มีชื่อเสียงในการผลิตทองเหลืองบ้านประอาว และผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ซึ่งได้รับรางวัลผลิตภัณฑ์ชุมชน และได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยตามตัวชี้วัด 10 ด้าน

โฮมสเตย์ต้นแบบที่ 3 ได้แก่โฮมสเตย์บ้านปลาข้าว อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ มีชื่อเสียงด้านศิลปวัฒนธรรมหมอลำ

โฮมสเตย์ต้นแบบที่ 4 ได้แก่โฮมสเตย์บ้านห้องแซง จ.ยโสธรซึ่งมีชื่อเสียงในการทอผ้าลายภูไท และข้าวอินทรีย์

สำหรับหมู่บ้านท่าล้าง ชนเผ่าม้งได้ร่วมไปศึกษาดูงานด้วย แต่ยังไม่พร้อมที่จะส่งโฮมสเตย์เข้าประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ เนื่องจากยังขาดความเชื่อมั่นเกรงไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

สำนักพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วยโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.2551 ได้ออกประกาศเรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.2551 กำหนดให้โฮมสเตย์ต้องมีคุณลักษณะตามดัชนีชี้วัดมาตรฐาน 10 ด้าน ประกอบด้วย ที่พัก อาหาร ความปลอดภัย อธยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก รายการนำเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน การบริหารกลุ่มโฮมสเตย์ และการประชาสัมพันธ์

จากคุณสมบัติมาตรฐานโฮมสเตย์ตามระเบียบของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วยการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยนั้น หน่วยงานระดับพื้นที่ ได้แก่ สำนักท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานีได้จัดอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจในมาตรฐานโฮมสเตย์ตามตัวชี้วัดของสำนักพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วยโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.2551 ดังกล่าวแล้ว พร้อมทั้งพาไปศึกษาดูงานยังที่ต่างๆ เพื่อให้ชุมชน หมู่บ้านที่ต้องการยกระดับโฮมสเตย์ให้ได้มาตรฐานตามตัวชี้วัดที่กำหนด ได้เข้าใจและเห็นกระบวนการในการพัฒนาโฮมสเตย์ของตนให้ได้มาตรฐานดังกล่าว ล่าสุด มีโฮมสเตย์ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ (Home Stay) ประเภทโฮมสเตย์บริการแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม คือบ้านหนองเอะหนองลิม หมู่ 13,14 ตำบลเกษม อำเภอดงเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี

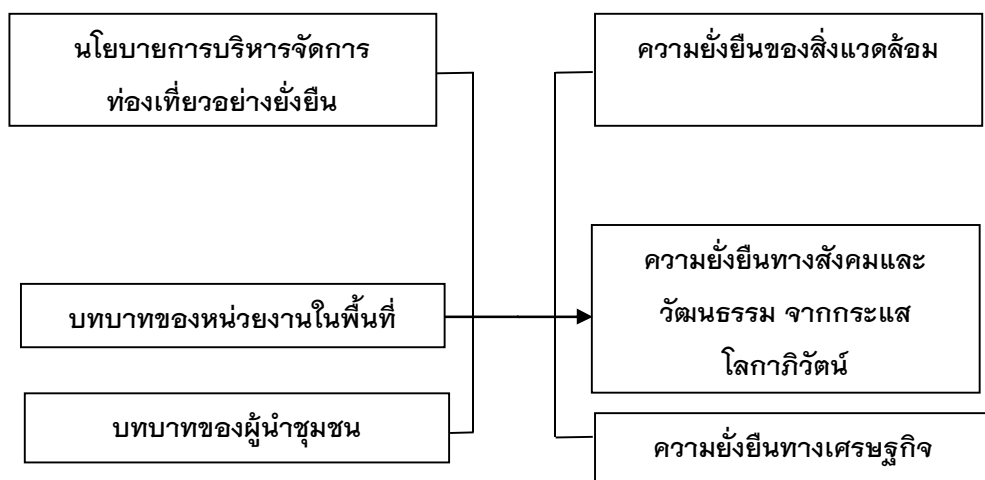
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการนำนโยบายการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชนเผ่ามู บ้านท่าลั้ง อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี

กรอบแนวคิด

การนำนโยบายการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชนเผ่ามู บ้านท่าลั้ง อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี มาปฏิบัตินั้น บทบาทของหน่วยปฏิบัติในระดับพื้นที่ (Street Level Bureaucrat) นับว่ามีบทบาทสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จอย่างมาก หากหน่วยงานปฏิบัติยอมรับนโยบายจากข้างบนแล้ว จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ยังอยู่ที่การให้ความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและความเข้าใจเป้าประสงค์ที่แท้จริงของนโยบายร่วมกัน ดังนั้นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการนำนโยบายไปบริหารจะต้องมีการวางแผนงานเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนรับทราบนโยบายในการบริหารจัดการร่วมกัน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจ และจัดงบประมาณสนับสนุนโครงการให้กับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ และมีการพัฒนาความรู้แก่ชุมชนเพื่อตระหนักในภารกิจของชุมชนในการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้วย นอกจากนี้หน่วยงานในพื้นที่ได้แก่ อบต. ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาชุมชนให้เข้าใจเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึงจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวโดยนำจุดแข็งของชนเผ่ามูในเรื่องวัฒนธรรม วิถีชีวิตคนลุ่มน้ำ การหาปลา วัฒนธรรมด้านการจักสานที่มีความงดงามในการสานกระติบข้าว และการพูดภาษามู (วอน ฟังป่า. สัมภาษณ์. 2557)

สำหรับโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่จะต้องจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์ของดีของชุมชน เช่น การอนุรักษ์ภาษามูให้สามารถสืบทอดต่อไปยังเยาวชนรุ่นหลัง เพื่อคงเอกลักษณ์ด้านภาษาไว้และเพื่อเป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้อยากเข้ามาท่องเที่ยวพบเห็นความแปลกใหม่ที่คนรุ่นหลังจะต้องรับช่วงต่อ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ข้าราชการจากศูนย์ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี จำนวนทั้งสิ้น 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานีและเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนศูนย์ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี ภูมิปัญญาด้านสานกระติบข้าว และ ปราชญ์ชาวบ้านที่เชี่ยวชาญเรื่องพิธีกรรม จำนวน 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลางจำนวน 1 คน ประธานโฮมสเตย์ท่าล้ง จำนวน 1 คน เจ้าของโฮมสเตย์ 1 คน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน ชาวบ้านท่าล้ง 3 คน รวมทั้งสิ้น 11 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

เครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ได้แก่ 1) ข้าราชการจากศูนย์ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คือ ผู้อำนวยการศูนย์ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ศูนย์ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี 2) ภูมิปัญญาด้านสานกระติบข้าว และ ปราชญ์ชาวบ้านที่เชี่ยวชาญเรื่องพิธีกรรม จำนวน 1 คน 3) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลางจำนวน 1 คน 4) ประธานโฮมสเตย์ท่าล้ง จำนวน 1 คน 5) เจ้าของโฮมสเตย์ 1 คน 6) ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วย 2 คน 7) ชาวบ้านท่าล้ง 3 คน รวมทั้งสิ้น 11 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เขียนเชิงพรรณนา สรุปประเด็นตามกรอบแนวคิด

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 11 คน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จตามเป้าหมายในการนำนโยบายมาปฏิบัติมีหลายประการได้แก่(1)หน่วยงานที่น่านโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐไปบริหารกำหนดเป้าหมายหลายประการ ทำให้มีความขัดแย้งกัน เช่น นโยบายการประเมินโฮมสเตย์ตามมาตรฐานโฮมสเตย์ที่รัฐกำหนดไว้ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการจัดทำโฮมสเตย์ตามมาตรฐานของรัฐที่กำหนดชุมชนในช่วงแรกก่อนที่จะมีการยอมรับให้คนแปลกหน้าเข้าไปพักอาศัยที่บ้านนั้นต้องบอกกล่าวปู่ตากับก่อนเพราะเป็นความเชื่อของชุมชนเผ่าบุรมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษที่ชุมชนเผ่าบุรามีการนับถือผี ทำให้การพัฒนาโฮมสเตย์กว่าที่ชุมชนจะยอมรับให้คนแปลกหน้าเข้ามาพักอาศัยที่บ้านนั้นต้องใช้เวลานานพอสมควรจึงจะเริ่มทำให้ชุมชนเผ่าบุรยอมรับได้ เช่น การแต่งงานรับลูกเขย หรือสะใภ้ ซ้ำอีก เผาถ่านก็ห้ามเผา ให้บอกปู่ตากับก่อนเพื่อให้ท่านรับรู้รับทราบว่ามีคนแปลกหน้าเข้ามาพักอาศัยที่บ้าน(ชนทอง แก้วใส. สัมภาษณ์. 2557) ในอีกด้านหนึ่งก็มีผลกระทบต่อความเป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่าบุรในเรื่องขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ความเชื่อตั้งแต่บรรพบุรุษในเรื่องการนับถือผีของชน

เผ่าบรู ซึ่งตามธรรมเนียม วัฒนธรรมของชนเผ่าบรูนั้น หากผู้นำนโยบายดังกล่าวไปบริหารมีความเข้าใจและเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ให้คู่ชนกันต่อไปเพื่อไม่ให้วัฒนธรรมถูกลบเลือนหายไป ซึ่งนับว่าวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยากเข้าไปสัมผัสนอกจากนี้ยังมีการห้ามเผาถ่าน จากการสัมภาษณ์ พ่อวอน ฟิงป่า บอกว่าห้ามเผาถ่านเพราะเป็นความเชื่อตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ หากใครเผาก็จะมีอันเป็นไปจากความเชื่อของคนในชุมชนเผ่าบรูซึ่งข้อห้ามดังกล่าวจะส่งผลในทางอ้อมต่อการรักษาทรัพยากรป่าไม้ไว้ได้ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมอีกด้วย (วอน ฟิงป่า, สัมภาษณ์. 2557) นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ นางอรพิน แก้วใส่องสาวผู้ใหญ่บ้าน ประธานโฮมสเตย์ มี 6-7 หลัง หมู่บ้านชนเผ่ามีมาตั้งแต่บรรพบุรุษกว่า 100 ปีมาแล้ว การทำมาหากินจะทำเกษตรริมโขง ภาษาบรูเรียนกันภายในชุมชน ไม่มีภาษาเขียนมีแต่ภาษาพูดหากจะเขียนก็ต้องใช้ภาษาเขียนเป็นภาษาไทย อาชีพหลัก จะทำสวน ไร่มันสำปะหลัง ทำนา ถูคูนี้จะทำเกษตรริมโขง เอาไว้ทำกิน เหลือกินเอาไปขาย และมีการนำไปแลกข้าวกับญาติพี่น้อง ปลุกฝ้ายริมโขง เมื่อก่อนรุ่นแม่มีการทอผ้า รุ่นพี่สาวจะมีการนำฝ้ายมาทอผ้าผืน เมื่อก่อนมีการทอผ้าไว้ใช้เช่นทอผ้าขาวม้าผ้าห่ม แต่ปัจจุบันไม่ได้ทอผ้าแล้ว ขายดอกฝ้ายอย่างเดียว โดยมีพ่อค้ามารับซื้อถึงที่บ้าน (อรพิน แก้วใส, สัมภาษณ์. 2557) คุณแม่ที่ ฟิงป่าทำบ้านพักโฮมสเตย์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากที่อื่น ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม ค่าที่พัก 200 บาท/คน รวมอาหาร ส่วนใหญ่อาหารตามฤดูกาล หน้าไม้แดงก็จะทำเป็นอาหารให้ผู้มาพักรับประทาน ลูกหลานเรียนจบปริญญาตรีแล้วเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ สมัยในอดีตไม่มีทางรถ(ถนน) วัฒนธรรมสานกระติบ สานเสื่อใบเตย ไม้ซ่างผา เป็นไม้ไผ่ชนิดหนึ่งใช้สานกระติบ สานเสื่อ การทำนาไม่ได้ผล เพราะเป็นหิน ทำประมงริมโขง ปลุกผักปลอดसारไว้กินและขายภายในหมู่บ้าน ทำประมงเป็นหลัก ประเพณีอนุรักษ์ภาษาบรู ควรส่งเสริมให้มีการเรียน ภาษาบรูมีการนำไปร้องแสดงให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นในงานปีใหม่ ที่อำเภอ แต่งชุดชนเผ่าบรู วัฒนธรรมชนเผ่าต้องอนุรักษ์ไว้ อาหารต้มหอย อ่อมปลาโขงลาปลา ปลา การลงมอมมีการแย่งกัน ส่วนปลาพ่อค้ามารับปลาไปขายที่อำเภอโขงเจียม ปลามีหลายชนิดแต่ ปลานาง ปลาบึกหาไม่ได้แล้ว ทางอำเภอโขงเจียมเอารถแช่ปลามารับซื้อถึงบ้าน วัฒนธรรมหาปลาก็ลดลงเพราะปลาก็จะหมดแล้ว ปัจจุบันจะมีรถเข้ามาขายของกินในหมู่บ้านเป็นประจำ (ที่ ฟิงป่า, สัมภาษณ์. 2557)

พ่อวอน ฟิงป่า (อายุ 73 ปี) ปราชญ์ชาวบ้านสานกระติบ ลายกระติบมีลายยี่น ลายนอน คุณพ่อวอนเป็นปู่ตา จะทำอะไรต้องมาบอกกล่าว ถ้าไม่บอกไม่ได้ เผาถ่านไม่ได้ตั้งแต่บรรพบุรุษ ถ้าไม่หักเอามาเผาได้ เครื่องบินมารับกล่องเลือกตั้งไม่ได้ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า เครื่องบินติดขัดบินขึ้นไม่ได้

วัสดุที่ใช้จักสาน ไม้ซ่างผา เป็นไม้ไผ่ชนิดหนึ่งใช้ในการรีดดอก (วอน ฟิงป่า, สัมภาษณ์. 2557)

สัมภาษณ์ นางสมจิตร ฟิงป่า ชาวบ้านมีความเชื่อว่าปลาขึ้นไปไหว้พระธาตุ (เป็นธรรมชาติของปลาต้องไปวางไข่เหนือน้ำ) ลูกหลานเรียนจบแล้วเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ รุ่นลูกหลานส่วนใหญ่พูดภาษาบรูได้ (สมจิตร ฟิงป่า, สัมภาษณ์. 2557)

สรุปและอภิปรายผล

การบริหารนโยบายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจากทัศนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลฯ ได้มีการจัดสัมมนาให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้นำฝ่ายต่างๆ ทั้งผู้ใหญ่บ้าน ประธานโฮมสเตย์ ประชาชนชาวบ้าน เพื่อส่งเสริมและสร้างความเข้าใจในเรื่องการดำเนินงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อาทิ กลุ่มโฮมสเตย์ก็จะมีบทบาทไปอบรมสัมมนาและศึกษาดูงานเพื่อกระตุ้นและสร้างความเข้าใจในการผลักดัน การท่องเที่ยวที่ต้องพึ่งพากันในองคาพยพที่มีความจำเป็นที่ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ ตัวอย่างเช่น ส่งเสริมเรื่องการปรับปรุงโฮมสเตย์ให้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เข้ามาสัมผัส นอกจากนั้นยังร่วมมือกับ อบต.นาโพธิ์กลางโดยมีปลัด อบต.นาโพธิ์มาประชุมร่วมกันเพื่อส่งเสริมให้เกิดการทำงานในรูปภาคีเครือข่าย พาผู้นำในฝ่ายต่างๆ ของหมู่บ้านเข้ารับการอบรมพัฒนาให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นเครือข่ายความร่วมมือทั้งในรูปการตรวจเยี่ยม การพาผู้เกี่ยวข้องมาสัมมนา ศึกษาดูงาน ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพัฒนา และสร้างความเข้าใจทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ส่งเสริมและสนับสนุนภูมิปัญญาดั้งเดิมมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่เยาวชนรุ่นหลัง โดยกำหนดเป็นหลักสูตรจักสาน ภาษาบรู ไว้ในหลักสูตรท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

ชั้นทอง แก้วใส. สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2557.

ที่ พึ่งป่า. สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2557.

วอน พึ่งป่า. สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2557.

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2549). **คู่มือการประเมิน**

มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา.

สมจิตร พึ่งป่า. สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2557.

อรพิน แก้วใส. สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2557.

เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย. (2557). **การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**

กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

References

Bureau of Attraction Development, Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports. (2006).

Evaluation Guide Standard cultural attractions.

Khanthong Kaewsai. Interviewed on 5th January 2014.

Orapin Kaewsai. Interviewed on 5th January 2014.

Supplementary Documents in Thai Homestay Standard Training Course. (2014). **Sustainable Tourism.**

Bangkok: Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University.

Somjit Puengpha. Interviewed on 5th January 2014.

Tee Puengpha. Interviewed on 5th January 2014.

Won Puengpha. Interviewed on 5th January 2014.

